

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ
ЧЕРНІГІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

03 червня 2016 року

м. Чернігів

№ 12 -рк

Справа № 02-05/12-2016

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Адміністративна колегія Чернігівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 02-05/12-2015 про порушення публічним акціонерним товариством «Чернігівобленерго» законодавства про захист економічної конкуренції та подання відділу досліджень та розслідувань з попередніми висновками від 30.03.2016 № 15 - пв,

ВСТАНОВИЛА:

До територіального відділення надійшли заяви приватного акціонерного товариства «Насіння Чернігівщини» (місцезнаходження: вул. Любченка, 3, м. Чернігів, 14007, ідентифікаційний код: 00721509, надалі – ПрАТ «Насіння Чернігівщини», Заявник) вхід. № 02-01/2/2020-42-НЧ від 23.09.2015 (вихід. № 205 від 21.09.2015) та від 09.12.2015 № 285 (надіслана до Антимонопольного комітету України вхідний від 16.12.2015 № 141 – АМ) щодо зловживання монопольним становищем публічним акціонерним товариством «Чернігівобленерго» (надалі – ПАТ «Чернігівобленерго», Товариство, Відповідач) на ринку постачання електричної енергії в Чернігівській області.

Розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 25.02.2016 за № 12 - 2016/1-рп/к розпочато розгляд справи № 02-05/12-2016 за ознаками вчинення ПАТ «Чернігівобленерго» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»: дії у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

За результатами розгляду справи та зібраних доказів встановлено наступне.

Об'єктом дослідження щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є публічне акціонерне товариство «Чернігівобленерго» (вул. Горького, 40, м. Чернігів, 14000, ідентифікаційний код 228153325261).

Визначення ринку

Відносини, пов'язані з виробництвом, розподілом, постачанням і використанням енергії, а також з централізованим диспетчерським (оперативно - технологічним) управлінням, регулюються Законом України «Про електроенергетику» та іншими нормативно-правовими актами, зокрема: Умовами та Правилами здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (надалі – НКРЕ) від 13.06.1996 № 15, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26.07.1996 за № 408/1433 (надалі – Умови та Правила), Правилами користування електричною енергією (затвердженими постановою НКРЕ від 31.07.1996 № 28, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 417/1442 (надалі - Правила користування, ПКЕЕ), Умовами та Правилами здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом (затвердженими постановою НКРЕ від 13.06.1996 № 15/1, зареєстрованою у Міністерстві юстиції України 08.08.96 за № 433/1458 (надалі – Умови та Правила з постачання).

Товариство здійснює передачу (розподіл) електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом на підставі ліцензій, виданих НКРЕ (надалі – Ліцензії), на:

- передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами від 22.09.2005 № 220524, що замінена в зв'язку зі зміною назви Товариства, на ліцензію серія АГ № 500367 від 19.05.2011,
- постачання електричної енергії за регульованим тарифом серія АГ № 500368 від 19.09.1996.

Відповідно до Умов та Правил з постачання, ліцензіат має право здійснювати ліцензовану діяльність лише на закріпленій в ліцензії території (пункт 2.2.).

Відповідач є суб'єктом природної монополії на ринку розподілу електричної енергії (передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами (стаття 1, абзац восьмий частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії»).

До суміжних ринків, що регулюються Законом України «Про природні монополії», належить ринок постачання електричної енергії (абзац шостий статті 6). **Суміжний ринок** - товарний ринок, що не перебуває у стані

природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій (абзац п'ятий частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії»).

Діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених статтею 5 Закону України «Про природні монополії», а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню (абзац перший статті 7). Товариство надає послуги з постачання електричної енергії на підставі Ліцензії та є єдиним суб'єктом господарювання, який може надавати зазначену послугу в межах Чернігівської області (в межах власних мереж).

Визначення монопольного (домінуючого) становища ПАТ «Чернігівобленерго» (об'єкту дослідження) проведено згідно зі статтею 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженою розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (надалі – Методика) на ринку постачання електричної енергії.

Товаром, щодо якого визначається монопольне становище, є послуги з постачання електроенергії за регульованим тарифом (надалі - Послуги) в межах власних ПАТ «Чернігівобленерго» мереж.

Основними споживачами Послуг Відповідача, щодо яких проводилось дослідження, є юридичні особи.

Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах яких споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого (пункт 5.1. Методики). Послуги Товариство надає на підставі Ліцензій на платній основі відповідно до тарифів, які є продуктом діяльності Товариства, призначеним для реалізації і розглядаються як товар, який не має заміників. Враховуючи, що Послуги мають специфічні якісні показники, взаємозамінні послуги, подібні за призначенням, споживчими властивостями, фізичними, технічними, експлуатаційними властивостями та характеристиками, відсутні. Товарні межі ринку обмежені Послугами.

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним (пункт 6.1. Методики). Територіальні межі ринку визначаються згідно Ліцензій. Територією здійснення ліцензованої діяльності Товариства є Чернігівська область.

Часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно – грошових відносин між продавцями

(постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Ліцензії, на підставі яких ПАТ «Чернігівобленерго» здійснює господарську діяльність, необмежені періодом часу. Часовими межами ринку визначені 2015 рік та січень – травень 2016 року.

З огляду на те, що на ринку постачання електричної енергії за регульованим тарифом в межах мереж ПАТ «Чернігівобленерго» у Товариства немає жодного конкурента, Відповідач займає монопольне (домінуюче) становище на вказаному ринку (абзац другий частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

Потенційні конкуренти Товариства на ринку постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж на території Чернігівської області відсутні.

Таким чином, ПАТ «Чернігівобленерго» за результатами діяльності в 2015 році та січні – травні 2016 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку постачання електричної енергії за регульованим тарифом в межах власних мереж з часткою 100% в територіальних межах Чернігівської області.

Кваліфікація дій

Послуги з постачання електричної енергії ПАТ «Насіння Чернігівщини» Товариство надає на підставі договору про постачання електричної енергії від 07.11.2007 № 195 (надалі – Договір).

02 - 03 грудня 2015 року до об'єкта Заявника за адресою вул. Любченка, 3 в м. Чернігові без попередження було припинено постачання електроенергії (02.12.2015 о 10 год. - припинено електропостачання ТП-352, відновлено – 02 грудня о 16⁰⁵ год.; 03 грудня о 10 год. електропостачання ТП-352 припинено, відновлено - 03 грудня о 16 год), як аварійне, хоча аварійної ситуації не було. Згідно з копією аварійної заявки № 2744 на проведення робіт на ПЛ АЗС у графі «Вид ремонту» вказано установка опор, чистка траси, тобто (планові ремонтні роботи) (лист інспекції Держенергонагляду від 25.01.2016 № 31-27/29-40, вхід. від 26.01.2016 № 02-01/100).

Взаємовідносини, які виникають в процесі продажу, купівлі електричної енергії між виробниками, постачальниками електричної енергії та споживачами регулюються ПКЕЕ, розділом 7 якого встановлено умови припинення або обмеження постачання та передачі електричної енергії:

- Електрична енергія постачається споживачу безперервно, крім випадків, передбачених договором та нормативно – правовими актами;
- Обмеження в споживанні електричної енергії здійснюється в порядку, встановленому законодавством України (пункт 7.1 ПКЕЕ).

Відключення споживача здійснюється власником електричних мереж, до яких приєднані електричні установки споживача, у разі виявлення порушень, встановлених пунктами 7.5 та 7.6 ПКЕЕ із дотриманням процедури, передбаченої ПКЕЕ.

У жовтні 2015 року Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії України у Чернігівській області (надалі – інспекція Держенергонагляду) здійснено перевірку діяльності Відповідача щодо повноти та якості проведення розчищення трас ПЛ АЗС у вересні місяці і виявлено ряд порушень невиконання плану-графіку. За результатом даної перевірки Товариство отримало припис № 08/40-08-011 від 29.10.2015 про зобов'язання провести розчистку траси ПЛ АЗС до 27.11.2015.

Разом з тим, інспекція Держенергонагляду листом від 06.11.2015 №31-27/29-82 вказує Товариству на дотримання ним пункту 7.13 ПКЕЕ при проведенні вищезазначених робіт.

Згідно з інформацією ПАТ «Чернігівобленерго» (лист від 29.12.2015 № 12/7258 вхідний від 31.12.2015 № 02-01/3/2857) графік розчистки трас повітряних ліній (затверджений Міненерговугілля України, Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії України та ПАТ «Чернігівобленерго») та план технічного обслуговування енергооб'єктів передбачали здійснення Відповідачем у вересні 2015 року розчистку траси повітряної лінії 0,4-110 кВ від ТП-352 руб. АЗС (пр. Миру) (надалі – ПЛ АЗС) і виконання заміни дефектних опор, з метою приведення технічного стану даної лінії до вимог нормативно-технічної документації. Перелічені роботи передбачають знеструмлення лінії, тому згідно з вимогами «Правил безпечної експлуатації електроустановок» ПАТ «Чернігівобленерго» неодноразово зверталось до ПрАТ «Насіння Чернігівщини», як до власника території на якій знаходиться ТП-352, стосовно допуску персоналу для здійснення оперативних перемикачів в ТП-352. Всі ці звернення були проігноровані Заявником, що унеможливило виконання ремонтно - експлуатаційного обслуговування вказаної ПЛ АЗС».

Вище перелічене вказує, що Товариством проводились планові роботи, пов'язані з ремонтом устаткування, а не відключення в зв'язку з аварійною ситуацією.

Пунктом 7.13 ПКЕЕ передбачено, що: «У разі відсутності резервного джерела живлення для проведення планових робіт, пов'язаних з ремонтом устаткування та підключенням електроустановок нових споживачів, у договорі про постачання електричної енергії обумовлюються умови та порядок відключень споживачів з цією метою. Електропередавальна організація має попередити споживача про очікуване відключення не пізніше ніж за 10 днів, для узгодження з ним точної дати (дня і години) перерви електропостачання електричної енергії. Якщо в п'ятиденний термін після одержання попередження споживач не узгодить дату перерви постачання електричної енергії, електропередавальна організація зобов'язана самостійно встановити цей час з повторним попередженням споживача про це не пізніше ніж за 24 години до відключення».

Але Товариство порушило порядок відключення, передбачений ПКЕЕ та повідомило ПрАТ «Насіння Чернігівщини» лише 02 грудня 2015 в

телефонному режимі.

Порушення ПАТ «Чернігівобленерго» пункту 7.13 ПКЕЕ підтверджено Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної і теплової енергії Міненерговугілля України (лист 20.01.2016 № 01/11-345), яка відповідно до пункту 4 Положення про державний енергетичний нагляд за режимами споживання електричної і теплової енергії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.08.1996 № 929, здійснює контроль за дотриманням суб'єктами енергетики вимог нормативно – правових і нормативно – технічних актів у сфері постачання та споживання енергії

Таким чином, дії ПАТ «Чернігівобленерго» щодо припинення електропостачання 02 та 03 грудня 2015 року до об'єкта Заявника за адресою: вул. Любченка, 3 в м. Чернігові, з недотриманням вимог передбаченими ПКЕЕ, є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку надання послуг з постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж, що можуть призвести до ущемлення інтересів іншого суб'єкта господарювання, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Вищезазначені дії Відповідача були б неможливими за умови існування значної конкуренції на ринку, оскільки економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умов обороту товарів на ринку (стаття 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»). При наявності конкурентного середовища на ринку передачі та розподілу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами у споживачів була б можливість вибору, а Товариство істотно втратило б ринкову владу.

Відповідно до пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), ПАТ «Чернігівобленерго» та Заявнику було надіслано копії подання з попередніми висновками № 15 – пв від 15.02.2016 у справі № 02-05/12-2016 (надалі – Подання) з пропозицією надати свої заперечення, зауваження щодо висновків, зроблених у Поданні.

Заперечень від Заявника на Подання не надходило.

ПАТ «Чернігівобленерго» повідомило, що не погоджується з висновками, викладеними в Поданні: відключення 02 та 03 грудня відбувались, в зв'язку з

аварійною ситуацією, яка склалась через знаходження на недопустимій відстані від проводів ПЛ гілок дерев, що ще в жовтні 2015 року зафіксовано інспекцією Держенергонагляду в приписі №08/40-08-011 від 29.10.2015.

На засіданні адміністративної колегії:

- голова правління ПрАТ «Насіння Чернігівщини» Берестовий С.О. та представник Заявника Душин А.В. зазначили, що порушення з боку ПАТ «Чернігівобленерго» було вчинено невперше, просили визнати вчинення ним порушення та застосувати максимально можливий штраф.

- представники ПАТ «Чернігівобленерго» Пономар Ю.В. та Шульженко С.А. порушення не визнали, оскільки відключення 02 та 03 грудня відбувались, в зв'язку з аварійною ситуацією.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ПАТ «Чернігівобленерго» за 2015 рік склав 1 457 181 тис. грн (Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) за 2015 рік форма 2).

При визначенні розміру штрафу адміністративна колегія врахувала наступні обставини:

- повторність порушень законодавства про захист економічної конкуренції з боку ПАТ «Чернігівобленерго» (справа №02-05/41-2015);
- невизнання факту вчинення порушення;
- сприяння розгляду справи.

Враховуючи вищевикладене, на підставі статей 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статей 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктів 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року №32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за №291/5482 (із змінами), керуючись пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року №169-р) (із змінами), адміністративна колегія:

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що публічне акціонерне товариство «Чернігівобленерго» (місце знаходження вул. Горького, 40, м. Чернігів, 14000 ідентифікаційний код – 22815333) за результатами діяльності у 2015 році, січні – травні 2016 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж з часткою 100% в територіальних межах Чернігівської області.

2. Визнати дії ПАТ «Чернігівобленерго» щодо припинення

електропостачання 02 та 03 грудня 2015 року до об'єкта Заявника за адресою вул. Любченка, 3 в м. Чернігові з недотриманням вимог Правил користування електричною енергією, затвердженими постановою НКРЕ від 31.07.1996 №28, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 417/1442 порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку надання послуг з постачання електроенергії за регульованим тарифом в межах власних мереж, що можуть призвести до ущемлення інтересів іншого суб'єкта господарювання (ПрАТ «Насіння Чернігівщини»), які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

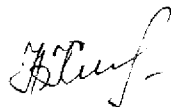
3. За порушення, вказане в пункті 2 цього рішення, накласти на публічне акціонерне товариство «Чернігівобленерго» штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Штраф, згідно зі статтею 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання копії рішення про накладення штрафу.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати територіальному відділенню документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рішення може бути оскаржено до господарського суду Чернігівської області у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова колегії

Н. Казацька